

Reuniunea învățătorilor

Apare odată în lună.

Proprietar editor: Reuniunea învățătorilor români dela școalele popor. conf. art. din protopopiatele arădane I-VII.	REDACTOR: IOSIF MOLDOVAN Inv. director-scolar.	Manuscrisurile și corespondența se va trimite redact. în Arad. Tökaly-tér 8., iar abonamentele cassarelui în 'lu Grosșorean în Galsa-Világos.
Comitetul de redacție:	Iuliu Grosșorean, Dimitrie Popoviciu, Ioan Crișan, Iosif Stanca, Petru Vancu, Dimitrie Olariu, Dimitrie Boariu, Teodor Cher- rebean, Hersilia Cadariu, Nicolae Cristea, Petru Colțen, Dim- Nicu, Pavel F. Dârlea, Tr. Givulescu și I. Borlea, învățători.	
Abonament: pentru Ungaria 5 coroane. — Străinătate 7 coroane.		

Epistoală.

Iubite amice,

Incât nu doresc, să rămâni nedumerit de tăcerea mea, asupra întrebării tale, în cauza propunerii limbii maghiare în școalele populare, caut — deși sum ocupat peste măsură — a-ți răspunde în următoarele:

Nu voiu stărui întru nimic asupra metodelui de propunere al acestui studiu, dar nici asupra posibilității de învățare al materialului, cuprins în el, căci despre aceasta s'a vorbit și scris îndeajuns. De astădată însă îmi voiu spune numai părerea, în ce direcțiune să se propună limba maghiară în școala populară?

E știut, că ori ce lucrare își are scopul său. Și dacă cineva își dă silința, a fi în curat cu scopul lucrării, atunci însuși scopul îi arată calea, pe care trebuie să purceadă. Și care poate fi scopul învățării unei limbi? Nimic altul, decât a ne comunica cugetele noastre altora,

ori spusele lor a le înțelege prin mijlocirea limbii. Va să zică, limba e un mijloc de comunicație al cugetelor noastre, cu cei ce venim zilnic în coatingere. Și dacă acesta e scopul, atunci, se înțelege de sine, că nici materialul acestei limbi nu poate fi decât necesarul, cu care ne putem realiza scopul. Alte cunoștințe, ce cad afară de cercul în care se învâрте și trăiește individul, sunt niște cunoștințe fără nici un folos practic; iar învățarea lor numai o pierdere de timp. De aceea eu am fost din capul locului de părerea, că materialul din limba maghiară, să se întocmească numai pe baze reale. Căci ce rost practic au cunoștințele din Geografie, Istorie etc.? Las, că baietii nu le înțeleg, ceea ce produce tămpirea minții, dar e mai încopiat și cu o pierdere de timp necalculabilă. Ca suntem siliți să facem și aceasta, e altă chestie. Vorba e numai, că nu întotdeauna, ce se impune, poate fi și bun și practic.

Mai grea, ca aceasta afacere, e răspunsul, ce-l ceri la întrebarea: »Ce e cauza, că elevii ești chiar și din școlile cele mai bune, n'au nici pe departe purtarea, ce se așteaptă dela ei«? Intr'adevăr, că mă aduci de multeori în ispită cu întrebările tale. Țin însă să-ți spun, că cauzele pot fi multe și diferite, și ca atare și părerile oamenilor pot fi de asemenea natură. Și, fiindcă stărui, caută, să-ți spun părerile mele. Eu cred că însași cultura, ori mai bine zis cunoștințele câștigate în școală, contribuiesc mult la ținuta lor întru săvârșirea răului. Spre rău? — vei zice tu. Da, repet, spre rău. Pentrucă e lucru știut, că cultura e cel mai puternic mijloc, de a desvoltă și întări simburile de libertate și de independență individuală. Ea este motorul, care pune în mișcare dorul de a lucră omul după propria sa judecată, privindu-se pe sine de o ființă liberă, ce dorește, a se conduce pe sine independent. Iar aceasta e efluxul culturii câștigate.

Libertatea e cel mai scump tezaur al individului; tezaur, pentru care își jertfește omul viața. De cât că în acest mare bine, se află ascuns și un rău. Libertatea fo-

losită în direcțiune greșită, e mai periculoasă pentru om, ca lipsa de această libertate. O operație, făcută corect asupra unui membru din corpul omenesc, e salutară; e viața însăși. Iar o operație greșită, e dezastroasă. Așa stăm și cu libertatea omului. E bună, când se săvârșește binele și la din contră. Și poate e o nefericire, ca aceasta libertate se desvoaltă la băieți tocmai în timpul cel mai periculos; în timpul pubertății, când înclinările spre desmerdare sunt foarte pronunțate. În acest timp nici vorba e, ca rațiunea să stăpânească sentimentele; și nu, mai ales la ținutul dela sate, unde rămân fără nici o controlă, după ce părăsesc păreții școlii. De aici și săvârșirea faptelor lor, cari pe noi nu ne mulțămesc de loc; nu numai că nu ne mulțămesc, dar sunt chiar dezastroase pentru ei și pentru societatea, în care trăesc.

În etatea pubertății, sentimentele dominează rațiunea; ele sunt, cari conduc pe individ la săvârșirea faptelor. Ele, și nu rațiunea dirigă voința. De aici se impune necesitatea, ca să se împiedece săvârșirea faptelor rele, luându-se terenul priincios, pentru săvârșirea lor. Iar aceasta se poate face în două direcțiuni: prin familie, dar mai ales prin organele administrative ale statului.

E știut, că într'un picur de apă se desvoaltă în timp *priincios* și într'un teren *acomodat* o mulțime de baccili, cari seceră vieața oamenilor. Și nefericită va fi aceea comună, unde lipsesc îngrijitorii, de a delatură terenul desvoltării acelor ființe veninoase. Și tot nefericită va fi și aceea comună, unde cei chemați nu vor stărul întru delaturarea terenului, care e prielnic ținutului nostru întru săvârșirea faptelor celor rele. Și înmii de nefericită va fi aceea comună, unde cei chemați, a împiedecă acest rău, îl alimentează prin ținuta lor. Și spre cea mai mare nefericire, nu mic este numărul acelor comune!

Cei mai mulți părinți nu se interesează de ajuns, de ținuta și purtarea fiilor lor. Las, că în cele mai multe cazuri, pasul lor rămâne fără rezultat. Mai cu efect ar lucră organele administrative din comună. Și efectul ace-

sta se și observă acolo, unde în fruntea comunei se află indivizi, conduși de ideea binelui. Aici răul nu se ivește, temându-se, a se lovi și sfărâmă de ideea binelui. Iar aceasta temere atrage tineretul dela săvârșirea faptelor rele, dând o altă direcțiune modului lor de gândire. Pentru că să nu se uite: »ocaziunea face pe om tâlhar«. Și iarăși: »împrejurările fac pe om« ! De aici și însemnătatea cea mare, ce o au persoanele, cari se află în fruntea comunei. Conducători buni, locuitori vrednici și la din contră. Primii sfărâmă capul satanei, iar ceilalți îl alimentează. Cei din urmă însă sunt în majoritate. Deci să nu surprindă pe nimenea, dacă zic: mă mir, că nu stăm mai rău, după cum stăm !

g—n.

Epilogul unei discuții.

— Notă critică. —

Doi membrii distinși ai reuniunii noastre — cred — presupunerea peste tot nu mă înșală — au abordat o chestie de o importanță mare.

Persoanele nu ne privesc, pentruce numele nici nu le voiu aminti, ci voiu urmări firul și analiza în mod obiectiv felul și ideile lor, puse în discuțiune aproape de un an.

Primul, căruia-i revine meritul discuției¹⁾, a luat sub scalpelul criticei întreagă materia de învățământ a școlii elementare, cu care prilej, scoțind în relief lacunele, a pus în perspectivă augmentarea, suplinirea lor, prin o materie similară, dar totuși deosebită, relativ la divizarea și tractarea respective aplicarea ei în cadrul școlii populare.

¹⁾ Vezi polemica dlor: Pavel F. Dârlea și „g-n“ în numerele: 1, 2, 4, 6 și cei următori din anul 1908—91

Că în forma contemplată ar fi mai util și cu efect, *apriori* nu se poate spune cu siguranță. În acest punct, cumpăna adevărului pare a balansa mai mult pe partea contrarului său în păreri.

Pe lângă toate acestea, felul original de argumentare și expunere, merită considerație și atențiune!

Vastitatea și varietatea materiei de învățământ e redusă de autor la o cultura cu trei remifișii: cultura materială, formală și morală.

Și — fiind discuția începută mai ales pe chestia acestei din urmă — în articolul de față nici eu nu mă voiu extinde mai pe larg decât asupra părții morale, al cărei semn distinctiv este elementul educativ.

Caracterul, moralitatea absolvenților, cu multifarele lor cazuri puțin îmbucurătoare pentru singuratici și societate, relevată în materia subverzanță, la prima vedere, ne-ar da să înțelegem, că școala e incapabilă: absolut neputincioasă de a crește astfel generațiile, ca acestea să poată contrasta răului și valurilor amenințatoare, ce emanează dela mediul incunjurător, corupt, asupra individului.

Nu-i vorbă: cazurile de orgii și destrăbălare, minciuna, sclerații de tot felul, defraudările sunt multe și cu duimul, dar pentru aceasta nu am ajuns la extremitate: n'am ajuns total în noroiu.

Lucrul se explică de sine.

Deviațiunile multifarie dela morala publică, cu toate acestea nu reprezintă în lumea mare decât niște cazuri, întâmplări sau mai bine terenuri sporadice.

Astfel stând lucrul, se poate spera, fie chiar și într'un viitor mai depărtat, că tot numai școala va avea să răzbească spre a scoate carul din nămol, căci de nu ar fi așa, bezna orbitoare ne-ar fi apăsât și mai tare, spre regiuni puțin veselitoare...

Cu drept cuvânt: »Trebuie să recunoaștem, că singură aceasta (școala)²⁾ e capabilă de a delătura răul, de

²⁾ A se lua în senz relativ, iar nu absolut. (B.). Vezi și nota a treia!

a-l stârpi chiar din rădăcină. Ea are mențiunea de a da viitorului om pregătirea trebuincioasă pentru viață. Trebuie numai ca aceea pregătire să fie atât de puternică în mâna respectivului, încât acela să se poată apăra cu succes contra tuturor tentațiunilor provenite din partea societății corupte și nu numai din aceasta parte, ci și din partea înclinării sale individuale».

În general, cam aceasta constatare a dat anză la discuția ce ne interesează.

Adevărarilor expuse mai sus, ca contra-pond, al doilea combatand pune în perspectivă următoarele :

»Eu nu cred în atotputernicia școalei, nici măcar atunci, când atât materialul cât și forma de predare ar fi unele dintre celea mai potrivite : înțeleg partea educativă a chestiei».

Prezenta afirmare e sprijinită pe motivul cunoscut : »Influența societății și a familiei asupra elevului e cu mult mai mare decât a școlii ; însăși firea omului e mai înclinată spre rău decât spre bine, ceea ce provine și din lupta pentru existență».

Iar mai la vale ca încheiere zice :

»Judecând însă mai profund, ajungem la convingerea, că da ! școala face mult și în aceasta direcție, că dacă aceasta n'ar lucra de loc, starea morală a omenimei ar fi mai tristă. Da ! face mult, dar totul nicicând nu va face. La aceasta am ajunge numai în cazul, când educațiunea s'ar începe mai mult de sus în jos, decât de jos în sus».

Va se zică unul crede, sperează, în valoarea intrinsecă și puterea de salvare a școalei pentru omenime, a-cestalalt dubitează, să nu zicem chiar, că i-o neagă.

Să vedem !

În ultima analiză, care e punctul de gravitațiune al mențiunii omului ?

Negreșit — *perfectiunea*.

Și apoi, făcând aceasta constatare, ce are să fie coroana sau diadema acestei perfectiuni ?

Incontestabil — *caracterul!*

Discuție, cred nu va mai avea loc, că temelia acestora s'ar pune aiurea decât *în școală*.

Aceasta e atelierul, unde prin o acțiune constantă și frecventă asupra indivizilor, le transformă instinctele brute precum se câștigă și transformă mișcărilor musculari.

Înțeleg influența efectivă a acestei mici instituții culturale peste tot, sau în general, făcând adecă abstracție dela cazurile singuratic și cari ca atari nu pot cădea în cadrul acestei constatări.

Pentru realizarea unei ținte, a unui anumit scop, se impun mai multe *mijloace*, cari pot diferi de o altă. Însă oricât vor diferi de o altă, ele nu pot fi, special pentru celea din domeniul intelectului, decât *pozitive și prohibitive*.

Orice societate, ca și individ, va căuta să pună întâiu în aplicare și permanent mijloacele pozitive și numai excepțional ia refugiu și la celea prohibitive, și nu întors.

Întocmai și omenimea, cu branșele și divizările sale, asupra școlii trebuie să-și îndrepte privirea și nu asupra guvernului sau »cârmii«, al cărei influință poate face ispravă în ale educației, dar nu de durată lungă, căci la un moment dat: atunci când purificațiunea își va ajunge maximul, va exploda cu o putere formidabilă așa fel, că va șterge toate rămășițele . . ., deoarece o atare educație nu poate rezultă decât din punerea în circulație a unui personal ce va operă cu puterea brută: căci eu unul, altcum nici nu-mi pot închipui lucrul, având de a face cu oameni mari, cu oameni maturi.

Ori dacă nu, cum avem să înțelegem aceasta educație: »de sus în jos?«

Tot în ordinea ideilor de mai înainte, urmează semnalarea și a altui adevăr.

Răul nicicând nu se poate extirpă radical prin aplicarea de mijloace drastice, silă, puterea brută, ci prin cunoașterea, studiarea cauzei, care a produs efectul chiar acolo de unde-și are sorgintea, izvorul.

Torentului de geaba vei căută să-i schimbi direcțiunea acolo, unde în cursul său e mai puternic, ci vei merge ceva mai sus, către locul unde-și ia începutul.

La fel stăm și cu educația de sus în jos.

Statul nu poate educa și nici nu are aceasta chemare în senzul nobil al cuvântului, sau și dacă ar face »educație«, aceasta e numai dresare și ce-i mai rău, de frică; terenul este deci destinat școalei, carea, în aceasta sântă chemare a sa, cu tot dreptul poate conta la sprijinul societății cu mediu sănătos și al statului ³⁾.

Că sunt mulți sperjori, palavragii, mincinoși — provină acestea însușiri ale lor de oriunde, dela societăți ori familie — treaba lor: vor da cu capul de gard, treznindu-i §-ul legii și tot vor căpăta minte pentru a se acomoda în traiful vieții, dacă nu de tot, baremi pe un moment-două.

Că răul e greu de contrabalansat, avându-și pricina în lupta pentru existență — e prea adevărat.

Lupta pentru existență e un motiv destul de ponderos, deși de doctrină darwiniană, el e luat de dl reflectant dintre unul din concepțiile subverzante ale domeniului istoriei.

Dar par'că chiar acest adevăr a adus omenimea la rezon, făcându-o mai calmă, mai moderată.

Pe urma acestuia, observându-se hiperzelul mare în aceasta luptă, a trebuit să vină rațiunea și să facă deosebirea între »al meu« și »al tău«.

Cine va putea contesta, că de aici a trebuit să răsară, ca o necesitate ardentă, codexul de legi al diferitelor state și națiuni! ? Nimenea!

Dar dreptul internațional, ca un product mai nou al popoarelor, de unde a provenit?

Răspunsul nu poate fi altul decât tot cel de mai sus.

³⁾ Rolul cel mare al școalei în educația popoarelor, bine înțeles: nu eschide, că ea nu ar putea fi în mersul ei ajutată de societate și stat: făcând educație tot numai de jos în sus! (B).

Ce va să zică asta? Nimic alta, decât că în tot răul este și un bine.

Iar atari dispoziții salutare, pentru adaptarea modului de viață la mediul sănătos, nu se fac cu puterea pandurilor și jendarmăriei, ci cu puterea »luminei«: a învățături, ale cărei *prime raze locuiesc între pereții școlii*.

Țin a mai face mențiune despre un lucru.

În firul discuției, unul a zis: »Azi nu mai năvălesc popoarele barbare ca odinioară, căci s'au clarificat tot mai mult asupra ideii de viață«, ci »tunul lui Krupp și pușca cu repetiție«.

Argumentul al doilea numai atât stă pe picioare, cât îl privești pe deasupra.

Portughezul de pildă, nu pleacă cu războiul asupra italianului, de frica armelor ucigătoare ale acestuia. La aparență e așa! Dar oare portughezul ori francezul, nu știe manua tunul lui Krupp și pușca cu repetiție întocmai ca și italianul?! În urmarea acestei constatări, frica portughezului devine palidă, să nu zicem chiar că dispăre, iar matematiceste, dacă e permis, am putea-o înfățișa: $2-2=0$

De o abandonare parțială a armelor, chiar să fie vorba, năvăliri tot nu s'ar întâmplă, deoarece există dreptul ginților, care regulează atitudinea ofensivă sau defensivă a unui stat față de celălalt.

Iar Zulușii, (Caferii) ori Berberii, putem fi siguri nu vor năvăli.

Toate acestea adevăresc, că modul de expansiune și viață al popoarelor, în decursul timpului, s'a regulat în așa mod, că fiecarele e încurat cu aceea: câți pași poate face înainte și câți îndărăt, fără să depășască peste conceptul: »al meu« și »al tău«.

Iată! motive, din cauza cărora, comparația timpurilor apuse nu se mai potrivește cu celea de azi.

Să nu se creadă apoi, că sub raportul umanității, săgeata, paloșul, iataganul și prașchia au fost arme mai puțin crude și înfricoșate pe vremuri decât tunul lui Krupp

ori pușca cu repetiție; ce-i drept acestea din urmă ucid, iar acelea au schilodit — un fel de supliciu sau pedeapsă a lui Procuste.

Concluziune.

Ajungând la finea finii, îmi permit ieșirea din rezerve reducându-mi reflexiunile mele la următoarele:

Judecând din cazurile concrete: terenul de acțiune mai omnilateral al școalei elementare, modul de discuție în selecțiunea materiei de învățământ — justețea și adevărul — înclină pe partea dlui »g-n«, care constatare altminterlea o am accentuat și la început.

Partea a doua, carea cu mult e mai delicată și importantă, adecă rolul școalei în îndreptarea, extirparea răului în embrion, cum am zice, puterea ei de a răspândi lumină pentru descătușarea sufletului și a inimii din bezna ucigătoare, cu un cuvânt: ridicarea prin ea a omenimei la o stare mai fericite și de emancipație, au fost susținute de dl P. F. Dârlea cu argumente puternice, demne de prestigiul ei (școalei), cu argumente inexpugnabile: cu argumente, cari ar face cinste și celui mai sever critic didactic al nostru.

Astăzi, discuții serioase și obiective, nu pot decât să ridice nimbul modestului nostru »Organ« și ceea ce doresc e, că discuții similare: bazate pe experiență și metoda științifică-pedagogică, să vedem cât de — multe!

. . . 1910.

Bujecanu.

Învățătorul și recunoștința poporului față de dânsul.

„Din inimile voastre să vină lumina,
carea va încălzi, unde lipsește soarele
din cer“.

Carmen Sylva.

Dintre toate făpturile create de Dzeu pe pământ, omul este ființa cea mai aleasă; el este inzestrat cu calitățile cele mai nobile, cari îl fac stăpân peste toate celelalte creaturi

de pe aceasta lume. El este chemat să reprezinte voia lui Dumnezeu pe pământ și să conlucre cu puterile sale la edificarea împărăției Lui. Și, dacă este distins de creatorul său cu aceasta mențiune aleasă, pentruca să poată corespunde aceleia, este de lipsă, ca însușirile sale nobile să caute și el a le perfecționa. Să și trudește omenimea de veacuri, ca să ajungă la apogeul perfecțiunii; drept aceea, abstrăgând dela lupta pentru existență, toate puterile și-le îndreaptă în aceasta direcțiune; iar azi am ajuns acolo, că acei strămoși ai noștrii, cari au murit abia cu sute de ani în urmă, s'ar minună, ba îngrozi chiar, dacă numai pe un moment ar putea privi uriașele progrese la cari am ajuns.

Dacă am încercă, să facem o comparare între modul de trai și de a gândi al antecesorilor noștrii și între noi, la cea dintâi privire ni-s'ar impune întrebarea, că ce poate fi cauza și prin ce mijloc au putut oamenii de azi să se avânte cu celeritate atât de uimitoare spre progres, știut fiind, că cei de azi nu se nasc cu alte, ori cu mai multe însușiri nobile decât aceia și de cât aici, ce a lipsit acestora de nu s'au putut bucura și ei de astfel de rezultate? Răspunsul nu e greu de aflat. Singurul mijloc, prin care s'a putut ridica omenimea din întunec la stadiul de cultură de azi, este *școala*.

Cu cât un popor are mai multe școli și acele mai bine organizate, cu atât este mai înaintat în cele culturale, sau cu atât mai mult acele sunt o garanță pentru viitorul sigur la care poate conta. Condițiunea, ca o școală să fie bine organizată, nu constă în aceea, ca să fie un edificiu pompos, confortabil, ci în aceea, ca învățătorul, care este motorul, sufletul școlii, să fie conștiu de sublima sa chemare; mândru, că destinul l-a învrednicit, să poarte acel nume, pe care și-l-a ales chiar Fiul lui Dumnezeu pe pământ.

Fiind chemarea învățătorului atât de însemnată și hotărâtoare cât privește viața unui popor, a unui stat, e lucru firesc, că dela individul, care se pregătește pentru aceasta

carieră, se pretinde să întrunească în sine toate însușirile, cari dovedesc pe învățătorul bun, model. Cuvintele sf. scripturi : »Fi-ți desăvârșiți, precum și tatăl vostru din cer desăvârșit este! — doar nicăiri nu se potrivesc mai bine, decât chiar aici. Ca învățătorul, cel puțin să se apropie de desăvârșire, în locul prim se cere să aibă *vocațiune*. Aceasta este o pornire nobilă, izvorâtă din sufletul omului, care îl predispuie pentru o carieră, pentru un ram a-l științei, în urma căreia cu aceea se ocupă mai intensiv și îi face o plăcere chiar, ocupându-se cu ea. Omul fără vocațiune, fața de cariera sa, umblă neîncetat pe căi laturalnice și nebătute, policinindu-se la fiecare moment. Așa o pătește și un atare învățător. În lungul sir al ocupațiunei sale zilnice, frumoasa s'a misiune i-se pare un jug nesfârșit de suferințe și va conzideră moartea de adevărată salvare din aceasta »vale a plângerilor«. Zisa românilor : »Pe cine Dumnezeu l-a urât, l-a făcut pedagog« — în cazul acesta se adevereste pe deplin. Până când având învățătorul vocațiune și nelipsindu-i nici voia de lucru, nu va simți loviturile nemiloase, ce soartea le croiește neîncetat omului ce-și urește cariera. Dacă ne mândrim cu frumosul nume ce purtăm, trebuie să nizuim din toate puterile să și corăspundem aceleuia, căci numai atunci vom fi noi și activitatea noastră binecuvântată de Dumnezeu, iar din partea poporului ni-se va dà cea mai prețioasă răsplată, prin carea s'ar putea rebonifica munca grea, ce o ducem în interesul lui, — *recunoștința*.

Pentruca învățătorul să poată câștigă încrederea și de aici ca o urmare a aceleia, recunoștința poporului, se cere dela dănsul muncă intenzivă, rodnică și peste tot să fie la culmea misiunei, cât privește atât activitatea sa în școală, cât și afară de școală, pentrucă poporul nu distinge cu recunoștința sa pe un atare învățător, care numai pentru nume și poziție și-a ales oficiul ce ocupă, fără a fi pătruns de măreția chemării lui, tot așa nici pe acela, care își cunoaște datoria, dar nu are voință de fier, spre a satisface aceleia, ci e cuprins de nepăsare.

Învățătorul să fie artist în ale meșteșugului său. El să fie oglinda celei mai adevărate educațiuni. În școală trebuie să porceadă fața de elevii săi cu blândețe și dominându-i, să le demonstre prin faptele sale, că este superior semenilor săi. Să nu fie cuprins de afecțiuni, de iritațiune, căci acestea înrăurează dezastruos asupra lor, când nu vor mai privi în dânsul pe omul model, care întrunește în sine toate calitățile distinse, cari fac pe omul om, ci-l vor conzidera și pe el supus ispitelor. În cazul acesta toate vorbele frumoase, sfaturile și pildele de cari s'ar folosi în decursul activității sale, fie acelea împărțite cu cea mai mare bunăvoință, nu vor aduce rezultate multumitoare, căci acele vor fi trase la îndoială din partea elevului, se va întrebă adecă, că așa să fie oare și nu altcum? Când odată a ajuns elevul a medita astfel asupra celor zise de învățător, s'a isprăvit cu autoritatea acestuia. Între astfel de împrejurări, când va păși elevul de pe pragul școlii în viață, nu va simți iubire și dragoste, ci porniri dușmănoase, cari influențate de presiuni externe, se vor desvolla în ură neîmpăcată, atât față de învățător, cât și către însuși altarul culturii, către școală. Aceasta, precum și superficialitatea, ori ignoranța învățătorului, cât privește oficiul său, să fie cauza, că unii »folosesc învățătura câștigată în școală, ca armă contra învățătorului lor«. Dacă însă învățătorul se va nizu într'acolo, ca școala de sub conducerea sa, să devină un adevărat far luminător, poporul ca recompensă, îi va răsplăti prin recunoștința sa.

Se zice, că cu cât este poporul mai deștept, cu atât mai multe năcazuri cauzează conducătorilor săi. Este o părere greșită aceasta. Nu adevărata cultură îl face pe om gâlcevitor, ci chiar lipsa ei. În școală trebuie să se urmărească în mod paralel atât scopul formal, cât și cel material. Și dacă totuși în viață, elevii deveniți oameni mari, fac câte odată abateri dela regulele bunei cuviințe față de conducători, cauza e a se căuta în acea împrejurare, că încă și azi mai sunt școale în cari se fac altar scopului

material. Acești elevi eșind din școală, adevărat, duc cu ei o cantitate respectabilă de cunoștințe, le lipsește însă busola, cultura inimei, care să-i îndrepte între diferitele împrejurări ale vieții și astfel adeseori ajung în conflict cu sine însuși chiar, blastamând apoi minutul, când au pășit pentru prim dată pe pragul școlii. Într'adevar, câți sunt de aceia, cari au ajuns nefericiți prin știința de carte?! Pe atari indivizi, atunci, când prin faptele lor se vor dovedi ostili față de învățător, nu-i putem acuza cu nerecunoștință față de acesta, ci răul are a se afla mai mult între defectele școlii.

Analfabetul, necunoscându-și drepturile sale de om, este mai umilit, servil, în mișcările sale nehotărît, de aceea nici nu-și poate singur îndeplini daraverile, ci e silit a reclama ajutorul altora, când adeseori este sedus și înșelat de oameni fără inimă, cari din neștiința lui și-au croit mijloace de traiu. De aici și cauza, că țaranul e cu oare-care rezervă față de clasa inteligentă și deci și cătră învățător. Iudată ce s'a convins însă, că acesta e binefacătorul său, porțile inimei i-se deschid, iubirea și stima sunt tributul zilnic, de care-l face părtaş, de unde are să urmeze apoi și fructul acestora, recunoștința. Cărturarul însă își îndeplinește singur afacerile, nu e silit a face pocloane, iar în urma cunoștințelor câștigate în școală, e în stare a observa greșelele, chiar și a conducătorilor săi și fiind independent în afacerile sale, și simțindu-se capabil și liber a-și spune părerile, adeseori critică și procedura învățătorului, care se face culpabil, cât privește agendele încopciate cu oficiul său, ori chiar de fapte de ordin moral. Aceasta împrejurare să fie cauza, că unii prin înaintarea poporului în ale științei de carte, nu văd decât o primejdie. Ei bine! Dar școala trebuie să tindă chiar într'acolo, ca dând elevilor — pe lângă cultura inimei — în mod enciclopedic tot felul de cunoștințe, din ei să devină oameni luminați, cu cugetare liberă și întru toate independenți și morali. Și oare e chestie de bun gust a pretinde dela un astfel de om să închidă ochii în fața

uneltirilor și faptelor, cari stau sub demnitatea celor ce le comit? Învățătura nu e urmată de prerogative, în urma cărora cel învățat să poată săvârși fapte, cari altora le sunt interzise. Prin urmare acele fapte, cari nu sunt în concordanță cu mențiunea învățătorului, nu putem aștepta, să fie slăvite de popor, ori să fie dispenzate de judecata acestuia.

Misiunea adevăratului învățator nu se mărginește între cei patru pereți ai școlii, cu executarea strictă a orarului, ci afară de aceasta încă i-se oferă un vast teren de activitate. Căci nu e permis să uite învățătorul nici de a doua școală a sa, carea este întreagă comuna, ci să caute a o aduce la înflorire prin mijloace de tot soiul, cari pe lângă aceea, că procură autorului lor mângâierea omului conștiu de împlinirea datorinței sale, aduce după sine și recunoștința poporului.

Dacă cerem, ca în afacerile de școală învățătorul să fie neexcepționabil, atunci imperativ trebuie să pretindem aceasta dela dânsul în afacerile extrașcolare. Mai presus de toate să fie om de caracter firm, iar faptele sale totdeauna să fie în consonanță cu ceea ce vorbește. Trebuie să ducă viață adevărat creștinească, plină de fapte morale, atât el, cât și familia, carea încă trebuie să fie model de fapte de laudă înaintea poporului.

Învățătorul între toate împrejurările să fie pentru popor adevărat părinte, care să-l îndrepte prin sfaturile sale pe calea cea dreaptă, așa, ca nimenea să nu rămână neconsolat. El să fie depozitarul tuturor faptelor bune, de unde poporul să se poată înarma cu aceste arme nebiriute. Să se nizie a deveni punctul de concentrare, cătră care să alerge poporul cu mai mare dragoste decât la judecătorii și dacă voiește să nu-i fie lucrul numai de jumătate gata, e de lipsă, să petreacă cu atențiunea sa și mai departe elevii, cari au gătat cursurile școlii populare. Aceștia ieșind în viață, la fiecare pas vor fi încercați de ispite, de cari trebuie păziți prin aceea, că le va procura distracții edificatoare, deosebi în sărbători și în serile lungi de iarnă,

căci lipsa de ocupațiune continuă, încă este un motiv, care ademeneste tinerimea spre prăpastie.

Activitatea învățământului mai ales pe terenul școlar, nu este de atare, ca să aducă roade momentane; care va să zică, nici recunoștință nu suntem îndreptați să pre-lindem la moment. Aceasta va urmă însă de sine atunci, când elevii, ca oameni de sine stătători, vor observă folosul aceleia, căci să se știe, că poporul este toldeauna recunoscător față de binefacătorii săi și ca atare și către învățator, care nu conzideră oficial numai ca un mijloc de traiu.

Importanța socială a învățatorului și mențiunea lui, carea este adevărat apostolat, până în trecutul apropiat, nu erau apreciate după cuviință, chiar de pătura așa zisă culte. El, care »ca o luminare, ce luminând altora, se conzumă pe sine«, a avut să indure multe neajunsuri, eră fiul mașter al tuturor, până ce în urma forței sale probate, a sânguinței și indeosebi a idealului la care tinde, și-a putut ocupa locul ce-i compete între factorii societății, și în acest chip a dat dovadă, că »Abecedarul său este mai puternic decât miile de baionete«. De aici să nu ne mirăm de popor, care trăind într'un mediu destul de înapoiat în cultură, ar privi și el în astfel de colori pe învățator.

Dar mai presus decât orice manifestațiune de simpatie vizibilă din partea poporului, servească-i ca mângâiere ori căruia învățator laborios, rezultatele propriei sale activități. Într'adevăr, poate fi ceva mai sublim, mai înalțător, decât un tablou, ce reprezintă pe un înzător încadrat în aureola meritelor, care după muncă de decenii, se vede încunjurat de foștii săi elevi, cari fac fală neamului căruia aparțin, iar comuna însăși, progresează văzând cu ochii? Și când acel învățator, gârbovit sub povara anilor și din cauza multelor opintiri, cu lacrimi în ochi, va putea zice, că toate acele sunt rezultatele muncii sale, va fi vre-un om atât de fericit și care să simtă atâta mângâiere sufletească? La sfârșitul vieții sale un atare

învățător, în deplină mângâiere și mulțumit cu sine însuși, va exclamă: »Acum slobozește Doamne pe robul tău, că văzura ochii mei fericirea tinerelor vâlstare mie încredințate!«

Din cele premerse rezultă, că dacă voim recunoștința poporului, trebuie să ne facem vrednici de ea. Și dacă cu toate acestea, pe lângă toată truda și osteneala ce o punem în interesul lui, el se arată rece, nepăsător, nu-l impresionează nimic, — caz de altcum sporadic, — aceasta să nu i-o scriem în cartea neagră, căci nu o face conștient, ci orbit de întunerecul neștiinței. Termin deci cu cuvintele marelui bărbat Ion Kalinderu: »Lumină dar, cât de multă lumină poporului, spre a ști cum să trăiască și să folosească puterea și darul ce i-a dat natura. Lumină, căci mai presus de robia banului și pământului, lumea suferă de robia neștiinței și numai lumina poate îmbunătăți și păstra cu adevărat bunătatea omului!« (Disc. rostit de președ. »Acad. Rom.« la sesiunea din a. 1907.)

Covăsăuț.

Dimitrie Olariu,
învățător.

Raportul comisiei organizatoare*)

On. Adunare generală!

Comisia organizatoare, exmisă pentru cenzurarea »raportului general« și aparținătoarele, după ce s'a constituit, alegându-și de prezident pe Gheorghe Petroviciu, iar de notar pe Elena Murgu, are onoare a raporta asupra celor încredințate următoarele:

Activitatea comitetului și a biroului, în general să ia la cunoștință. Trecând apoi în special se constată:

1. În ce privește adunarea materialului relativ la istoria școalelor noastre, comisiunea propune: că aceste date, până la adunarea proxima de primavara, fiecare despărțământ protopopesc să se oblige, prin președinții respectivi, a le înainta biroului central.

*) Adnex la prot. ad. gen. de estimp sub Y).

2. Referitor la cursul analfabeților, comisiunea constată din actele intrate ulterior, că cele mai multe despărțăminte au satisfăcut angajamentului și acelora comisiunea propune a li-se votă mulțămită protocolară. În ce privește împărțirea premiilor pentru munca aceasta, comisiunea e de părerea, că aceste să nu se împărțească în anul acesta, până în viitor, când sperative vor intra din toate tractele rapoarte în chestie. Totodată, comisiunea propune, că în viitor la examenele publice ce se vor ține cu analfabeții, să aștepte și un membru din comitetul reuniunii învățătorilor și atestatul acestuia să fie datător de ton la eventuala împărțire a premiilor.

3. Tot astfel se exprimă mulțămिता acelor colegi, cari au ținut prelegeri cu proiectograful și comisiunea e de părere, că aceasta laudabilă acțiune să se continue și în viitor.

4. Referitor la aranjarea afacerilor financiare ale reuniunii, comisiunea constată cu bucurie, că aceste s'or regulat în cea mai mare parte pe cale pacinică și aprobă toți pașii luați în aceasta chestie de comitet: Totuși însă față de unele cazuri, așa zicând renitente, comisiunea susține și pe mai departe hotărîrea adusă de adunarea generală trecută, cu atât mai vârtos, că prin subscrierea declarațiunilor făcute, fiecare a luat asupra sa obligament de a satisface întru toate pretenziunile acestei reuniuni față de membrii ei. Totodată comisiunea își exprimă regretele față de acei membrii, cari prin neglijența lor, cauzează neplăceri și eventual spese întru solicitarea împlinirii datoriunțelor.

5. În chestia organului nostru, de a-l prefăce organul tuturor reuniunilor noastre învățătoresți din dieceza Aradului, comisiunea aprobă întru toate vederile comitetului central în această chestie.

6. În chestia fondului Teodor Ceontea, comisiunea e de părerea, că colecta să se lase deschisă încă un an. Propune, în conziderare ca toată afacerea să nu piară de sine, că adunarea generală proximă să hotărască definitiv în chestie.

7. Luăm cu plăcere la cunoștință răspunsul reuniunii surori dela Caransebeș, care ne asigură de a conlucra cu noi întru ținerea de prelegeri instructive și moralizatoare poporului, întru combaterea alcoolului și pentru adunarea datelor referitor la istoria școlilor noastre.

8. Privitor la biblioteca despărțămintelor, comisiunea află de potrivită părerea de a se arăta valoarea și autorul cărților; aceasta din motivul, că au obvenit cazuri, unde cărțile date spre folosire s'au pierdut. Față de aceste cazuri comisiunea face propunerea, ca să se întreprindă toți pașii necesari pentru restituirea cărții sau a valorii aceleia.

9. În chestia metodei direct la propunerea limbii maghiare și păreri despre educațiune, comisiunea aproabă vederile comitetului.

10. În șestia de revizuire a fondului de penziune, din acte se constată, că președintele reuniunii a lucrat un proiect de memorand, care e în conzonanță cu interesele noastre și lucrat cu deplină cunoștință de cauză.

11. Regulamentul pentru afacerile de cassă și biblioteca să se declare definitiv, afară de cel al afacerilor interne, din motivul, că acesta aparând cam târziu, nu s'a putut aprofundă în deajuns.

12. Referitor la întrebările puse reuniunii noastre, de Ven. Consistor, în grupa 1. punctele *a) b) c) d)*, comisiunea, luând în considerare, că aceste întrebări s'au rezolvat prin discuția adusă în adunarea generală, în urma lucrărilor ce s'au cetit din partea membrilor, se alătură la concluzia luată de adunarea generală în această chestie.

13. Referitor la metoda sunetelor vii, comisiunea se alătură la părerea comitetului central.

14. În afacerea conferințelor metodologice, comisiunea propune, ca aceste să se țină imbinat cu conferințele tractuale ordinare de primăvară.

15. Se constată cu bucurie, că toți membrii acestei reuniuni desvoaltă o muncă conștiințioasă întru promovarea învățământului școlii confesionale române.

Propuneri:

1. Budgetul se primește în întregitate.
2. Luând în considerare starea critică în care se află școala noastră rom. confesională, comisiunea propune — referitor la prelucrarea materialului unui proiect de plan — ca studiile să se împartă despărțămintelor spre a fi lucrate conform cerințelor timpului în care trăim.
3. Referitor la reprezentarea reuniunii noastre la festivitățile ce se vor aranja estimp în Sibiiu, în memoria marelui mitropolit de pie memorie Andreiu Baron de Șaguna, comisiunea propune, ca aceasta afacere să se încredințeze comitetului, pentrucă acesta la timpul său să ieie dispoziție de reprezentare a reuniunii, dupăcum va afla de bine și conform împrejurărilor.

4. Pe baza actelor intrate, se scuză absențiile învățătorilor A. Ungurian și soția, Protasie Givulescu, Ciobota. N. Neagota, P. Muntean și Sidonia Voda. Nu se scuză însă absențiile lui A. Lazarov, inv. în Tauț. Toma Șirca aduce ca motiv de scuză neprimirea taxei de conferință. În chestia aceasta comisiunea face propunerea a se aduce cazul la cunoștința Ven. Consistor, pentru dispunere prea grațioasă, ca în viitor să se evite astfel de anomalii.

Din aceste se constată, că în ciclul expirat, biroul împreună cu comitetul a desvoltat o muncă laudabilă întru promovarea intereselor bine pricepute învățătoresți, prin ce nimbul reuniunii și a învățătorilor ce o compun s'a ridicat foarte mult, dreptce comisiunea propune a li-se votă mulțamită protocolară și a li-se dă absolutorul.

Curticiu, la 16/29 august 1909.

Gheorghe Petroviciu,
preș.

Elena Murgu,
not.

Teodor Cherechean. Patriciu Covaciu. Stefan Roja.
membrii.

Informațiuni.

I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu în Arad. Luni, 1/14 martie, I. P. S. Sa dl Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Meșianu*, reîntorcându-se din Budapesta, dela adunările reprezentanței fundațiunii Gozsdu, a petrecut în Arad împreună cu dl Partenie Cosma, directorul „Albinei” din Sibiiu, fiind oaspeții P. S. Sale dlui Episcop *Ioan I. Papp*. Cu aceasta ocaziune a vizitat toate instituțiunile noastre culturale de aici, precum biserica, seminarul, tipografia, etc. și a rămas adânc mulțumit de frumoasele progrese ce a constatat în toate locurile. În catedrală a ținut o frumoasă vorbire poporului adunat. Tot asemenea și tineretului la seminar. Cu acceleratul de 12 $\frac{1}{2}$ ore apoi și-a continuat călătoria spre Sibiiu. I. P. S. Sa, deși e în vârstă de 83 ani, e încă viguros și în deplină putere. Intru mulți ani stăpâne!

Adunarea generală a „Asociațiunii aradane”. Joi și vineri, 18 și 19 febr. (3 și 4 martie) a. c., Aradul a fost din nou centrul unor mari și frumoase manifestațiuni culturale-naționale. „Asociațiunea aradană” și-a ținut în aceste zile a doua adunare generală dela reactivarea sa prin neobositul său prim-director, Magn. Sa dl deputat dietal *Vasile Goldiș*, secretar consistorial în Arad.

Solemnitatea serbărilor le-a ridicat foarte mult prezența P. S. Sale dlui Episcop *Ioan I. Papp*, carele a și prezidiat prima sedință.

A fost de față lume foarte multă din toate părțile. Din România încă au fost reprezentanți. Tot asemenea au fost bine reprezentați și deputații noștri, dintre cari au luat parte: dr. Teodor Mihali, dr. Alexandru Vaida-Voevod, dr. Aurel Vlad, dr. Nicolae Șerban, Vasilie Damian, dr. Stefan C. Pop, dr. Nicolae Oncu și Vasile Goldiș. Preoțimea și învățătorimea încă a fost în mare număr de față. Din popor însă au fost puțini.

Prima adunare s'a ținut în sala festivă dela primăria orașului, iar a doua în sala cea mare dela seminarul nostru român ort. din loc.

Serbările s'au început cu serviciul divin, oficiat în biserica catedrală de cătră P. S. Sa dl Episcop *Ioan I. Papp*, asistat de P. C. Sa părintele *Roman R. Ciorogariu*, protosincel, P. O. D. protopop *Vasile Beleş* și de cătră alți 10 preoți și trei diaconi în persoanele dlor: dr. *Iustin Suciu*, *Cornel Lazar* și dr. *Gheorghe Ciuhandu*.

Răspunsurile liturgice le-a dat în mod frumos și armonios corul „Asociației”, dirijat de dl profesor de muzică Trifon Lujojanu.

La finea serviciului divin s'a ținut un parastas pentru sufletele adormiților membrii și binefăcători ai „Asociației”.

După serviciul divin, lumea românească s'a adunat în sala primăriei orașului, unde P. S. Sa dl Episcop *Ioan I. Papp*, încunjurat, la dreapta de P. C. Sa părintele Roman R. Ciorogariu, vicepreședintele „Asociației”, iar la stânga de Magn. Sa dl deputat dietal *Vasile Goldiș*, directorul „Asociației”, precum și de ceilalți membrii în birou și comitet, — prin un discurs frumos, în care face istoricul ei arată împrejurările prin cari a trecut „Asociația” dela înființarea ei până astăzi, deschide ședința, între aplauzele sgo-motoase ale celor prezenți.

După deschiderea ședinței, Magn. Sa dl deputat *Vasile Goldiș*, directorul „Asociației”, cetește o prea frumoasă lucrare, în care arată și accentuiază, că binele și fericirea după care atât de mult ostenim, le vom putea realiza numai și numai prin noi înșine. În noi, în puterea noastră, rezidă acel bine, acea fericire. Trebuie numai să-l știm află, să o știm căută.

Părintele protopop al Hălmeagului, P. O. D. *Cornel Lazar*, salută apoi adunarea în numele „Ăstreii”, iar Magn. Sa dl deputat dr. *Nicolae Oncu*, directorul „Victoriei”, în numele „Societății fondului de teatru”.

Aplauze îndelungate acopăr cuvintele tuturor vorbitorilor.

P. S. Sa dl Episcop, mulțumind pentru salutațiunile aduse, dl *Vasile Micula*, secretarul „Asociației”, cetește raportul general despre activitatea „Asociației”, din care se constată mult interes și încordată muncă.

Din raportul cassarului cetit de dl *Virgil Antonescu*, cassar, se constată, că averea „Asociației” e de 22.775 cor. 27 fil., iar din raportul bibliotecarului *Moise Popoviciu*, bibliotecar, se constată, că „Asociația” are o frumoasă bibliotecă, dar nu e prea cetită.

În urmă dl *Ioan Montani*, redactor la „Tribuna”, dă cetire unei succese lucrări despre *Ioan Creagă* și cu aceste ședința primă se ridică, amintindu-se continuarea în ședința a doua, la orele 10 a. m.

La 2 ore apoi s'a început banchetul, în grădina de iarnă dela „Crucea albă”. În decursul banchetului s'au ținut mai multe toast. Primul toast la ținut P. S. Sa dl Episcop *Ioan I. Papp* pentru M. Sa, P. C. Sa părintele Roman R. Ciorogariu pentru

P. S. Sa Episcopul. Au mai vorbit apoi dnii: dr. St. C. Pop, N. Mihulin, dr. Teodor Mihali, Cornel Lazar, Vasile Goldiș, Dionisie Stoica, dr. Alex. Vaida-Voevod și alții.

Seara, la 9 ceasuri, „Reuniunea femeilor române“ a dat un admirabil bal costumat. Îți eră mai mare dragul să vezi aici frumosul port a româncuțelor noastre din toate părțile. Ar fi bine, când acest minunat port ar împodobi cât mai des gingașul corp al româncuțelor noastre și nu numai la zile de veselie, de petrecere.

Ședința a doua, ținută vineri, a fost prezidată de vicepreședintele P. C. Sa părintele Roman R. Ciorogariu. În această ședință s'au cetit rapoartele comisiunilor exmise în ședința prima și s'a ales biroul și direcțiunea pe un nou period de trei ani.

S'au aflat toate în regulă, iar rezultatul alegerilor a fost următorul :

I. Biroul adunării generale :

Președinté : P. S. Sa dl Episcop *Ioan I. Papp*.

Vicepreședinte : P. C. Sa părintele protosincol Roman R. Ciorogariu, director seminarial și dr. Nicolae Oncu, directorul executiv al „Victoriei“.

Notari : Dr. Emil Monța, avocat în Șiria și Sever Bocu, redactor la „Tribuna“.

II. Direcțiunea.

Prim-director : Vasile Goldiș, secretar consistorial.

Al doilea director : Dr. Stefan C. Pop, avocat. Notar : Vasile Micula, profesor preparandial. Cassar : Virgil Antonescu, funcționar la „Victoria“. Exactor : Ioan Moldovan, funcționar la „Victoria“. Econom : Iosif Moldovan, inv.-director școlar în Arad. Bibliotecar : Moise Popoviciu, arhivar consistorial.

Membrii în direcțiune : Mihaiu Veliciu, Sava Raicu, dr. Ioan Némét, Gheorghe Purcariu, dr. Cornel Iancu, dr. Laurian Luca, Iustin Olariu, Gheorge Iancoviciu, Nicolae Mihulin, dr. Iustin Suciș, dr. Gh. Ciuhandu și Constantin Don. Fisc : Dr. Iustin Marșieu.

În fine, o mică observare : Tăria noastră e poporul. De aceea ne-am bucură mult, când activitatea laudabilă a „Asociațiunei“ s'ar desfășură cât mai mult în mijlocul lui și nu numai în sânul inteligenței.

Suntem un neam de oameni, din care 3 părți sunt popor, țărani, și abia numai o parte inteligenți. Prin urmare toată activitatea noastră trebuie să tindă într'acolo, ca să ridicăm cât mai mult și mai iute masa. În caz contrar, toate nizuințele noastre de asemenea natură vor fi bune, dar vor rămâne un fel de lux numai. Deci sus inimile!

Reprezentanța fundațiunii Gozsdu. Sâmbătă, 27 februarie (12 martie) a. c., reprezentanța fundațiunii Gozsdu și-a terminat ședințele începute la 9 febr. (22 martie) a. c.

Averea fundațiunii este de 6,457.606 cor. 25 fil. (active 6,927.606·25 — pasive 470.000) adică un spor de 258.812·06 cor. față de anul trecut.

Venitele anuale ale fondului sunt de 345.872·74 cor. Partea cea mai însemnată a acestor venite o dau dividendele (216.000) și chiria caseior (117.050).

În anul 1909 s'au dat burse în suma de 81 000 cor. la 188 de studenți și rigorosanți, iar în bugetul anului 1910 s'au prelinat pentru burse 91.226 cor.

Globul lui Gönczy oprit. Înaltul minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, prin actul său Nr. 129202/909, din 12 ian. a c. a oprit de a se mai folosi „globul” pământului, lucrat de „Gönczy Pál” și edat de „Felhl I. és fia”.

Dare de seamă. Cu ocaziunea aranjerii concertului, împreună cu dans, din partea corului învățătoresc din tractul Șiriei, au încurs 359 cor. 32 fileri, din cari s'a spesat 239 cor. 32 fileri, și anume: pentru aranjarea concertului și a salei de dans 159 cor. 32 fileri. Membrii corului: D. Simea 20 cor. D. Olar 20 cor. Teodor Laza 10 cor. Tr. Debeleac 15 cor. G. Muntean 6 cor. I. Mladin 5 cor. G. Popa 4 cor. ca acoperire în parte a speselor efective. A. Doboș, Ioan Hui, T. Cherechen, Alex. Terebenți și P. Colțeu au abzis de aceste spese în favorul fondului T. Ceonțea. Rezultă deci un venit curat de 120 cor., din care s'a dat 100 cor. pentru sporirea fondului T. Ceonțea, iar 20 cor. pentru crucea regretatului Ioan Russu-Șirianu.

Suprasolviri s'au făcut din partea M. St. Domni: Axente Secula 10 cor. Emil Monța 7 cor. Dr. Iacob Hotăran 7 cor. M. Lucea 4 cor. Borlea Savu 2 cor. M. Benea 1 cor. G. Câmpean 2 cor. Victor Ungurean 2 cor. N. Buda 2 cor. Gh. Grec 50 fil. P. Bodea 50 fil. P. Benea 1 cor. Silviu Pascuț, Kis Jenő, Mihai

Neamț câte 2 cor. Gh. Todorescu 3 cor. C. Novac 1 cor. Stéger Vendel 2 cor. N. Șauer 3 cor. 50 fil. Vasile Popovici 2 cor. 10 fil. I. Muntean 40 fil. A. Sărac 2 cor. 50 fil. *Contribuiri*: Liviu Pap 4 cor. Petru Vanc 2 cor. Ersilia Cădar 1 cor. Ioan Crișan 1 cor. Virgil Mihulin 5 cor. Al. Doboș 5 cor. Dimitrie Olar 20 cor. D. Simea 5 cor. Ioan Mladin 5 cor. Gh. Muntean 5 cor. Iuliu Groșorean 3 cor. 82 fileri, pentru cari jertfe primească mulțami-rile noastre. *Comitetul aranșator.*

Solviri. *Organ*: Eremie Ardelean 3 cor.

Fondul T. Ceontea: Din venitul concertului aranșat de în-vățătorii despărțământului Chișineu 54 cor. 18 fil.

Cum se curăță legătura învechită a cărților. Ni-se întâmplă de multeori să ne cadă în mână vre-o carte cu legătură stricată de vreme, urită și murdară.

Iată un mijloc lesnicios ca să îndreptăm aceasta:

Ștergem bine scoarțele de prav cu o flanelă sau cu o cârpă nu prea aspră; apoi luăm un burete subțirel înmuiat în spirt și le ștergem încetșor. După aceea pregătim un amestec de albuș de ou topit în alcool de 90 de grade (spirt tare) și înmuiem în aceasta un ghiomotoc de vată cu care dăm peste scoarța spălată.

În chipul acesta dacă legătura nu s'a stricat prea tare ori nu s'a rupt pe undeva, scoarțele capătă lustru așa de frumos, încât dacă așezi cărțile acestea vechi în dulap, nu le mai deo-sebești de cele legate de curând. (*Albina*).

Posta Redacției.

I. St. în R. Nu știm cine este autorul articolului „Impresii dela o conferință tractuală”, publicat în Nr. 11—1909, nefiind induși în secretul redacțional de pe atunci. Despre cele întâmplăte în conferință, am avut însă informații și dela alți membrii demni de toată încrederea. Suntem de credința a nu mai alimentă su-părările prin lungirea discuțiunii în acest merit; de aceea Te rugăm să abtstai dela publicarea informațiunilor trimise sub titlul „Care-i rătăcirea cea mai mare”? Vederile frăției Tale, desvoltate în aceea conferință, în jurul unei prelegeri sunt corecte și nu se pot returnă cu argumente pedagogice. Incât privește organul reuniunii, începând cu Nrul viitor, vom deschide rubrică specială, în care vom înșiră cu numele pe toți aceia, cari nesocotesc concluzul adunării generale, adus cu unanimitate și cu o însufleșire de admirat.

— Lucrările însinuate, te rugăm a ni-le trimite.

Tr. Magier în Lazuri. In chestia pentru care ne ceri succursul, te rugăm a te adresă cassarului nostru general.

I. Bortea în Cuiediu. Planul de învățământ, votat de Măritul Congres, s'a înaintat și guvernului spre încuviințare.

— In colecțiunea despre care ne întrebi, aduni tot ce află și folosești ce e prescrist în plan.